

„Прынцыпы“ савецкай сацыялістычнай культуры

З мэтай абароны калянізатарскай і нацыяналізатарскай палітыкі Крамля савецкі друк прысьвяціў шмат увагі на святыненне ѹ абронтуваньне прынцыпа гэтак званай сацыялістычнай культуры. Аднак гэтыя высунутыя прынцыпы ішлі на толькі ѹ разрэз з жыцьцем, але ѹ супярчылі самым сабе ѹ праце падобных насытленняў.

Мы тут застановімся на вытычных артыкулах «Аб сацыялістычнай культуре й ейных асаблівасцях» А. Н. Масльліна, які быў зъмешчаны ѹ 3 нумары «Вопросов філософіі» за бытчы год і быў фактычна паднёўлены ўзрэзія тэарэтичных абаснаваньняў культурнай палітыкі Крамля ў дачыненіі запало-неных народу.

З часоў сталінскага змаганьня супраць нацыянальна-культурнага разьвіцця ѹ нацыянальных падсавецкіх рэспубліках у савецкай палітычнай-тэарэтичнай літаратуре замацавалася тэза, згодна якое савецкая сацыялістычнай культуры павінна быць сацыялістичнай зъместам і нацыянальной толькі сваёй формай, галоўным чынам — толькі сваёй мовай. Гэта паложанье абронтувалася тым, што культура, будучы надбудовачнай катэгорыяй да эканамічнай асновы (базы), насыла заўсёды ѹ носіца клясасці, а не нацыянальны, характар. Нацыянальнае культуры як такоё нааугл на існене, гэта фіксы, а існуюць дзіве розныя клясавыя культуры — гэта культура буржуазная, ці эксплататараў, і культура пралетарскай і працоўных масаў, «народу», як яе схарктарызуе савецкая літаратура. Гэтыя абедзьве культуры сваёй ідэялігіяй і клясавымі харатарамі ёсць інтарнацыйнымі, а не нацыянальнымі культурамі. Нацыянальныя яны зъяўляюцца толькі сваёй формай, г. зн. мовай.

Гэтыя галоўныя вытычныя ляглі ѹ насытлення А. Масльліна, які, інтарночы тывя супярчылася, якія прарадаюцца ѹ самога і якія прастьледвалі канцепцыю пра культуру «сацыялістычнай зъместам і нацыянальную хвормай» ад часу ейнага паўстання, зъяў на сябе заданьне раскрыць «беспадстаўнасць» цвердзянія пра існаванье нацыянальных культуроў і магчымасць існаваньня нацыянальнага камунізму.

Перш за ёсё Масльлін, паклікаючыся на Маркса, Сталіна й галоўным чынам на Леніна, і цытуючы на кожнім кроку гэтага апошнага, як-бы не здвойкас, што гэтыя, побач із сваімі тэарэтичнімі абронтуваньнімі клясавасці культуры, заўсёды напланімі пра існаваньне ходы-бы сабе ѹ дзівех, але ўсё-ж нацыянальных культуроў: у выпадку Радзівілаў — вялікарасейской буржуазной культуры і культуры расейскага народу (працоўнага народу), ды цвердзілі, што, каб дасягнуць культурынага й моўнага зъліцца ѹсіх народу, трэба найперш даць магчымасць усім «адставам» народам разъвіць свою нацыянальную культуру да патрэбнага ўзроўню. Такім чынам гэтыя «клясыкі» маркізму дапускалі існаванье нацыянальных культуроў, і на толькі сваёй формай, але ѹ нацыянальным зъместам ці бяс-

Творы Максіма Багдановіча

НАД НЁМНАМ

Заціхае і грукат і гоман.
Месці выплыту ў небе і съвеціць.
Як шырока ён кінуў на Нёман
Залацістая яркія сеци.
У іх русалкі забыталь косы, —
Рвуць бліскучыя, яркія ніці:
Ноч пльве над зямлёй, сее росы,
Ноч шапоча русалкам: «Засыніце».

* * *

Цёплы вечар, ціхі вецер, съвежы стог,
Улажылі спаць мяне вы на зямлі.
Ня курыца съветлы пыл усцяж дарог,
У небе месяца праглянуў бледны рог,
У небе ціха зоркі расцьвілі.
Зынічка коціца агністая съязой,
Пращумела мякка крыламі сава;
Бачу я, з прыродай злыўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветру зоркі нада мной,
Чую ў цішы, як расьце трава.

ЛЕТАПІСЕЦ

Усё праішло, мінула,
Як і я было,
У капдох паснуда,
Зельлем зарасло.

Я. Купала

№ 9, 1956) ці не афіцыйна (артыкул А. Бачарова у часапісе «Дружба народов». № 1 за 1957 год) павіліс пасыль «адлігі» XX з'езду КПСС і якія прызналі, што ўсётак існуюць элементы бліскля-савай нацыянальной культуры, існуюць нацыянальнае культуры на толькі сваёй формай, але ѹ зъместам, катэгарычна працтве супраць падобных пагляд-даў, значаючы, што яны не адказваюць і гісторычнай праўдзе, ні прынцыпам марксізму-ленінізму: духоўная культура людзкага грамадства мела залежнасці ад зъмены эканамічнага базы-су грамадства, павінна прынесь зусім іншыя харата, нарадзіцца на новай аснове з заваяваньнем улады пралетар-иятам.

Гэтае ленінскае паложанье пра зася-вене пралетарыятам «прагрэсунай» спадчыны буржуазнай культуры Масльліна называе «дыялектычным засвяче-нем», г. зн. біры й гавары тое, што зъяўляюцца карысным. Але дзе-ж тады дзя-юща прынцыпі сацыялістычнай культуры ды нааугл марксістоўскія законы пра разъвіць грамадства? Масльлін за-бываеца таксама й на тое, што ѹ што-дэйнай практикы партыі трубыць пра вялікую культуру вялікарасейскага на-роду, розумеючы пад гэтай культурай не адну расейскую мову, але ѹ культуру «фракцыйна» царквы, і культуру расейскай арыстакратыі ўлучна з царамі, ды працяночы другім народам ву-чыцца й пераймаць гэту «вялікую культуру вялікага расейскага народу». Значыцца сваю расейскую сацыялістычную культуру зъместам і нацыянальную формай партыя ня хоча прызнаць, за-хаплюючы усцяж расейскай культуры як харатарнай сваім нацыянальным зъместам.

Нааугл-ж А. Масльлін вельмі захапляеца мовай, робіты як галаўнейшымі элемэнтамі культуры. Бязумоўна, бяз мовы ня быва-б і культуры, але-ж гэта зусім язначыць, што траба адмаўляць існаваныя культуры, харатарнай сваім нацыянальным зъместам. Як ведама, улучна да 1950 году савецкая філізофія таксама й мову ўважала за надбудо-вачнай катэгорыю, які, як культуры, быў уласцівія раптоўных зъмен, раптоўных рэвалюцыйных скакіц ў ей-ным разъвіцьці із зъменай эканамічнага базы, з паўстаннем новай грамадзка-еканамічнай фармаци. Як з гэтае прычыны, так і з тae, што мова лі-чыслася клясавай зъявай, яна нік не могла быць нейкай нацыянальной формай, прыгэтым супольнай нацыянальной формай «буржуазнай» і «пралетар-скай» культуры. Гэту недарэчнасць спасціц Сталін ужо пад канец свайго жыцця, съцвярджаючы ѹ сваёй працы «Маркізм і пытанні мовазнаўства», што мова не павінна ўважацца за надбудовачнай катэгорыю, бо яна — грамадзка-гісторычная зъява, прадукт шматлікіх эпох і базіса, бяскіс-тавары, агульнацыйнай зъявы. Гэтае ста-лінскіе «адкрыцьцё», якое падарвала ў запраўднисці цэласць марксістоўскай філізофіі пра скакавіднае, раз-влюційнае разъвіцьцё грамадства, становіцца ѹ далейшым «вялікім дасягненiem» савецкага марксістоўска-ленінска-га вучэння. Мова становіцца саліднай формай нацыянальнай зъявы, узятае ѹ культуру-палітычным аспекце.

Гэтае кропічанье нацыянальнае ду-ши народу ня ѹ сілах скаваць эга-истичную партыйную дыялектыку ѹ сі-цы.

Юблей бяз зъместу

(Заканчэнне з 1-ай бачыны)

тага падзелу засталася пад бальшавікамі, 1-га жнівня 1920 году, была абвешчана БССР на тэрыторыі ўсяго 6-ці пачвётваў Менскай губэрні.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў, капітальнай і сацыялістычнай пазбядненай публікі.

Гэтыя факты бесцэрмоннага гандлю беларускім народам, ягоні тэлерамы, факты крываудзіх адносін да нацыянальных інтаресаў Беларусі бальшавікі зъяўляюцца прыкырьсівымі зъвестамі, якія не адказваюць і мае клясавыя харата. Скульпту зноў тыя-ж дзівье культуры — буржуазнай й народных масаў,

Што пасееш, тое й пажнеш...

Такі загаловак прыйшоў мне ў галаву ў сувязі з выхадам новага катализкага часапісу «Слёнік». Перад тым аднак, як я наважыўся пісаць, у мене адбылося нутраное змаганьне: пісаць ці не пісаць? Прычыны гэтага расцягнуцца ў міне былі такі: калі я напішу праўду, дык, мабыць, рэдактар «Слёніка» ніколі на мене не адпусціцца. Калі зноў я буду пісаць, то як-ж супакою свой нутраны бунт супраць таго насыльства над роднай мовай, якое праводзіцца ў названым часапісе. А ўсё-ж такі прышлося напісаць. Спрычыніўся да гэтага яшчэ лісток рэдактараў перад выхадам часапісу з заклікам да Беларусаў — Каталікоў, каб грашымі падтрымкай задуманы часапіс. Лісток, якімі дыкімі, даваў наўзорнік той мовы, якая будзе ў часапісе. Але мову лістку яшчэ ў бядой можна было-б выдзержаць — там груба хвальшавалася іншая праўда: на эміграцыі, — гаварылася ў лістку — нямашака ніякага часапісу ў друку беларускай лацініцай!

Вось, думаю, упякай! Але што-ж, бы ваюць, відавочна, яшчэ пацешныя людзі, якія мараць аб адкрыцці Амерыкі. А мо' выкінуць нешта такое, што ў наўбіцці перанясе 10-ці гадовую высокаахвярную ды неперарыбную працу В. П. а. П. Татарыновіча ў Рыме з ягоным «Знічам», «Знан'лем», «Кво вадзі-сам», маліцьвеньнікамі і г. д. Хай сабе, і вось перада мною той доўгачаканы «Слёнік»!

Чаму «Слёнік»? Я ня ведаю. Хіба та-му, што на вокладцы нарысавана нейкай нязадарнай рукой карыкатуры Беларуса із стрэльбай і набойніцай быццам сеючага (аб чым можна дагадацьца), прычапіўшы яму да лапцяў «шпоры» ды прывязаўшы да дрэва скучага нейкую «бульбу-польку» коніка. І гэта мае быць беларускі, ці як рэдактары захадзеці — «літоўскі (беларускі) часапіс»? Чаму не, нехта скажа. Можы так. Вокладка наўвачная. Знойдзенца наш ма-стак — намалюе, як трэба. Але нельга нік пагадзіцца з той малапісменнасці ды, можна пасееш, ізъ зьдзекам над нашай роднай мовай у тэксле ча-сапісу.

Неяк вельмі паважаны рэдактар уявіў сабе, што пабеларуску можна пісаць, што толькі прыдзе ўголаў ды прытым адкінуўшы (ци мо' не хацеўшы аб іх да-ведацца) агульныя правила правапісу, граматыкі й сінтаксісу. Адкуль узялася такая свабода супраць моўных законуў так літаратурнай, як і народнай мовай. Калі рэдактар «Слёніка» думае, што ён піша «народнай» мовай, мовай народнай беларускай гутаркі, — то ён вельмі мы-лянецца. У мове «Слёніка» нельга заўва-жыць пасыльдойнай той ці іншай беларускай народнай гутаркі, але агульную малапісменнасць на грунцы агульна-прывітай літаратурнай мовы, як твору з некалькі народных гаворак. А гэта ўжо, думаю, як можа прынесці часапісу ані чэсьці, ані пахвалы.

Вось некаторыя прыклады для лепшага прастадрублення «мовы» часапісу і крываўні іх аўтараў. Перш за ўсё галоўны рэдактар піша сваё прозвішча на-ротнаму: (Семінаві, Семінаві, Семінаві). Першы раз у ангельскім тэксле — думаеца, ніхай так, магчыма гэта запісаны ў ягоным дакументах. Але зь «беларускай транскрыпцыяй (правапі-сам) ніхай ніхай пагадзіцца: замена «*я* і «*в*» беларускай лацініцай яшчэ на робіць прозвішча беларускім у духу літаратурнай ці народнай мовы. Па-нашаму Ваша прозвішча, дараці айцец, пра-ста, баз выкрутася: Чарніўскі.

З «аканьнем» у часапісе праства бяды: рэдактар ніхай зь ім ня можа справіцца:

Адказы Рэдакцыі

Сп. Юрку Віцебічу, Сайт Рывэр, ЗША:

Вельмі дзякую за Ваш ветлівы ліст з 26. 4. 58 і за заплёненне хуткай пры-сылкі новых Вашых твораў ды друка-ваньня ў газэце. Чакаем! Ваш Ліст у Рэдакцыю п. н. «Навошта тыліца паль-пам» пасыла надрукаваны ў № 18 «Бацькаўшчыны» артыкулу Ул. Клішэвіча «Пра Уладзімера Хадыку» страціў сваю актуалісць. Гэты артыкул Ул. Клішэвіча, здаецца, пойнасно выясняе справу трагічнага лёсу пасты Уладзімера Хадыку.

Сп. Э. Шкляніку, Ангельшчына: Каб абавінавачваць «Бацькаўшчыну» ў палі-нафільтрье й абрэнтуоўваць сваё абавінавачваньне тым, што яна быццам адмовілася надрукаваць артыкул М. Волаціча «Польская спроба захопніцтва Беларусі ў пару тварэння Беларускай Народнай Эспублікі», як гэта Вы робіце ў Вашым злосным лісце з 10. 5. 58, ды спачатку трэба гэтую «Бацькаўшчыну» чытаць і старацца пабачыць, што ў ёй надрукавана, а што не. А таму Вам паведамлем дадатковы, што ўспомнены артыкул М. Волаціча быў надрукаваны ў № 11—13 «Бацькаўшчыны» за 25 сакавіка 1958 г.

«патрэбую», «предмесцы», «не сьпяць» (якінне), «засыпеваць», «неварты», «не хлебам» — вось тыповыя прыклады. За тое рэдактар «моўны» ў уводжаньні чужога, узрыўнога г (g), якое часта хоча супраць моўных законуў пакінцуць на-шай мове: «географія», «гіпс», «роліга», «Эвангэльле». Як ведама, наша мова и церпіць узрыўнога «i» і гэтым вырозні-ваецца ад суседніх славянскіх мовай.

Мяжа беларускага глухога «i» зыходзіцца поўнасцю з іншымі паказні-камі беларускай этнічнай прасторы: уключочыць да яе так Пекоўшчыну, Сма-леншчыну, Калугу, Арлоўшчыну і Чар-нігашчыну, Палессе ды Падляшша.

Далей у часапісе відавочная ніевдан-

не толькі беларускай, але наауглі індзірупайскай граматыкі. Проста кан-

чаткі пры склонах ставіцца «як папа-

ла»: «у фабрыцы», «у наўку», «у гаво-

ра», «у жыццю», «жыцьця», «святых»

(наз. мн. ліку), «знайдзэм часу», «на

сэрцу», «всёлесе сэрца» і г. д.

Многа ёсьць жывых палянізмаў, ру-

сыцьмы з іншых чужых словаў, а так-

сама собсціх «барбaryзмаў». Вось для

прыкладу: «скрыдль», «фалышы»,

«мейсі», «вогул» (людзей), «глайўня»,

«глаўнейшыя», «раскас», «забудзься

аб сплеве» (нямецка-ангельскі абарот). Зы

беларускіх «барбaryзмаў» называць тре-

бяты словы, якія ставіцца «исўпадам»:

«скадна», «жадлівы» мае адцені адмо-

ніасці). А што аўтар хацеў пасееш

у тых скозах, падумайце самі: «незвалі-

лік запалніў» патрапілі апанаваць паў-

свету», «інашыя не патрапяць утры-

мань» сваіх агалосынікаў сяяцога Эван-

гэльле, «задабыць управу» у наследва-

ніх іх (съяяцтвах) у гэрыскіх цюнтах»,

«як у часе бяседы, шматлікасць па-

жытуў (!) і прысутнасць бяседніка па-

буджае усіх да большай вясёласці, так

дабруму хрысціяніну... вялікі ёсьць

пабуджальник — съведчаньне уласнага

сумленья і ласка Божая, але маныня (?)

каторый із шмат узгледаў дадумца

можна». Ці Ви, паважаны чытачы, да-

думаліся? Я, нажаль, ніхай не змагу, што

такое «маныня». Або такі сказ: «Дакуль

бяджыцца пасееш, тоесць пажнеш...

пеставаць мне сум у душы майд, тугу ў сэрцы маім з дне да на дзень?» (віда-вочна «з дня на дзень»).

Наауглі рэзка кідаецца ў вочы ня-стойчывасць мовы: на адной бачыне тое самае слова напісаны ў розных алме-нах. Няма нейкай акрэсленай пры-рымкі ў выражэннях, скажам, рэлігій-нага характару: раз П. (ан) Бог, а далей на наступным сказе толькі Бог. «Анел» збледарушчана з «антэл», але чамусыці пакінена! «Эвангэльле». Чаму не «Эва-нольле»? На абазначэнне «кёснда» ча-мусыці рэдактараў сладабася старая ла-цинска-польская транскрыпція цераз «Х». Чаму не ангельская, або які ін-

шай? Што да зъместу часапісу, то маскоў-ская пагаворка кажа: «на вкус й цвет — товарыща нет». Хай выскажуцца ў гэтым спраўдзе іншыя. Я толькі хачу пас-тавіць пытаньне, ці запраўляе белару-ская эміграцыя ў сваёй масе прадстаў-ляе глухую палесскую вёску з 19 стаго-дзяўза, да якой траба прамыляць і пі-саць на ўзроўні дзяцей дашкоўнага ве-
ка?

Які будзе плён «Слёніка» — трудна сказаць. Аднак народная пагаворка трапіла ккажа: што пасееш, тоесць і паж-

неш...

Рэзэнт ванш, я ведаю, будзе адзін:

— «Працуй, без сяброўства з тугу!

Ад сэрца і клум у лухту аджані,

У жыцьці-ж нам трапляла на тое!...

Я ваншу параду згадаю такі,

Згадаю і вас не аднойчы,

І вобраз, сардечны і шчыры такі,

Цудоўныя палкі вочы.

Згадаю вашу вобраз, сардечны на раз

І голас павольны, напеўны,

Якім насладу вы несылі для нас

у час той...

Згадаю напэўна!

А вы ці згадаеце, доктар, калі

Багон гэты, ў даль што імкненца?

І снегам ускрытае гольле ялін,

Надзей натхнёна сэрца?

26. 02. 58

Я шкадую...

Я шкадую ўсё-ж ткі сябе,
І мне сорамна сэрца ганіць.

Але-ж прадаў кажу цяпер:

Я на верыў, што ёсьць кахранье.

Чуў залёды, што гэта жарт,
Ад таіх-ж, ці крыйку мудрэйшых,

— А калі запалае ў душы пажар —

Трэба песьня гасіць або вершам.

І сьпяваў, браце-ж мой! — пра вяты
І пра ўсе сенажатныя кветкі.
Аж пакуль у жыцьці ўсім віры
Не спаткаў сінявокай суседкі.

Ведаў сам, што ратунак благі,
Што загніу я, мабыць, сягоніня.
Не чакаў, што кужэльная каса
Абівае залатым павуціннем.
А цяперак, што-б і казаў, —
Але песьні складаю дзяўчыні.

Bo прыгожай такой, як яна —
Яшчэ ў сьвеце на бачылі, мусіць.

Калі ў сьвеце яна не адна, —
Дык напэўна адна ў Беларусі.

— Ты скажы, што на сьвеце адна.
Хіба цуглі зрабі хто для сэрца?

А яна?. А яна?. А яна?.

Яна ціхенька толькі сямя